



การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา

ตามกฎหมายว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์
และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๕๓



สำนักทดสอบทางการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๔

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์

และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓

เล่มที่ ๒



สำนักทดสอบทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๔

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๕๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑

พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๑๖,๐๐๐ เล่ม

ISBN

978-616-202-512-9

ลิขสิทธิ์ของ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จัดพิมพ์โดย

สำนักทดสอบทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๕๗-๘

โทรสาร ๐ ๒๖๒๘ ๔๘๖๒

เว็บไซต์

<http://bet.obec.go.th>

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

๗๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร

กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐

โทร. ๐-๒๕๖๑-๔๕๖๗ โทรสาร ๐-๒๕๗๙-๕๑๐๑

นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๔

คำนำ

เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้ เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนในการจัดการศึกษาต้องตระหนักและดำเนินการจนบรรลุผลในที่สุด ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดให้ออกกฏกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดการนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งปัจจุบันได้มีการประกาศกฏกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ แทนกฏกระทรวงฉบับเดิม (พ.ศ. ๒๕๔๖) และได้มีการนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาเรียบร้อยแล้ว (ในเล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๒๓ ก วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๓)

ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบการประกัน
คุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งตามแนวคิด หลักการ กฎกระทรวง
ดังกล่าว และวิธีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ทันสมัย เหมาะสม
กับสถานการณ์ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้
จัดทำแนวทางการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขึ้น ๑ ชุด เพื่อ
ให้สถานศึกษาเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์ และสามารถดำเนินการตาม
ภารกิจหลักของการประกันคุณภาพได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม ส่วนสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริม นิเทศ
และร่วมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งได้
ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขอขอบคุณคณะทำงาน
และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารชุดนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าเอกสารชุดนี้ จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการประกัน
คุณภาพภายในของสถานศึกษาให้ยั่งยืนและก้าวหน้า บรรลุตามเป้าหมายและ
คุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน



(นายชินภัทร ภูมิรัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

หลังจากกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ และมีการนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งทำให้มีผลบังคับใช้แล้ว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้นำแนวคิดจากกฎกระทรวงให้เกิด การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยได้จัดทำเอกสารทางวิชาการขึ้น จำนวน ๑ ชุด สำหรับให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง

เอกสารชุดนี้ มีจำนวน ๘ เล่ม เนื้อหาสาระครอบคลุมรายละเอียด ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งมุ่งเน้นการนำเสนอหลักการ เหตุผล แนวคิด และกรณีตัวอย่าง เกี่ยวกับการพัฒนาตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ดังนี้

| เล่มที่ | ชื่อเอกสาร | สาระสำคัญ |
|---------|--|---|
| ๑ | แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา | แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามระบบ หลักเกณฑ์ และแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รวมทั้งบทบาทหน้าที่และภารกิจสำคัญในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเรียนรู้จากกรณีศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง |
| ๒ | การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา | แนวคิดและหลักการ กระบวนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและตัวอย่างการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา |
| ๓ | แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา | แนวคิดและหลักการ กระบวนการและตัวอย่างการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี |
| ๔ | การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา | แนวคิดเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา กระบวนการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา ตัวอย่างการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ |

| เล่มที่ | ชื่อเอกสาร | สาระสำคัญ |
|---------|---|---|
| ๕ | การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา | แนวคิดและหลักการ รูปแบบ กระบวนการและตัวอย่างการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา |
| ๖ | การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา | แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นตอนและแนวทางการประเมินและตัวอย่างเครื่องมือการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา |
| ๗ | การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา | แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาและตัวอย่างเค้าโครงรายงานประจำปีของสถานศึกษา |
| ๘ | การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง | กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๔ แนวคิด คือ กระบวนการพัฒนาโดยใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด (Data Wise Improvement Process) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (Networking) และการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ (Evaluation Utilization) พร้อมทั้งยกกรณีตัวอย่างสำหรับให้สถานศึกษานำแนวคิดสู่การปฏิบัติจริง |



สารบัญ

| | หน้า |
|--|------|
| คำนำ | |
| คำชี้แจง | |
| สารบัญ | |
| ตอนที่ ๑ บทนำ | ๑ |
| ตอนที่ ๒ แนวคิดและหลักการ | ๕ |
| - ความหมายของมาตรฐานการศึกษา | ๖ |
| - ความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา | ๗ |
| - ประโยชน์ของมาตรฐานการศึกษา | ๑๐ |
| - ความเชื่อมโยงระหว่างอุดมการณ์ หลักการ และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน | ๑๑ |
| ตอนที่ ๓ กระบวนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา | ๒๓ |
| - การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา | ๒๔ |
| - ขั้นตอนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา | ๒๙ |
| ตอนที่ ๔ ตัวอย่างการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา | ๓๓ |
| บทสรุป | ๔๖ |
| เอกสารอ้างอิง | ๔๗ |
| คณะทำงาน | ๔๙ |

ตอนที่ ๑

บทนำ

กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๔ กำหนดว่าให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน และกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และสอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติ จัดระบบและโครงสร้างการวางแผนและการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันทุกคน

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่สำคัญในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เป้าหมายหลักของการพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษา คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มาตรฐานการศึกษาเป็นเครื่องสะท้อน

คุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำไปใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เต็มตามศักยภาพและตรงตามความต้องการ คุ่มค่า เสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งเป็นไปตามความต้องการของชุมชน อัตลักษณ์ของท้องถิ่นและจุดเน้นของสถานศึกษา

จากความสำคัญและความเป็นมาดังกล่าว สามารถแสดงเป็นแผนภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ ดังนี้



แผนภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาดังกล่าว

มีองค์ประกอบ ๓ ด้าน คือ

๑. การกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย การจัดระบบการบริหารจัดการ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ดำเนินการโดยการกำหนดวิสัยทัศน์ การจัดโครงสร้าง การบริหารจัดการ การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับศักยภาพ ภาระและปริมาณงาน ใช้หลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม ตรวจสอบ และถ่วงดุลการทำงานทุกด้าน

๒. การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น ประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คุณภาพการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คุณภาพการบริหารจัดการการศึกษา ดำเนินการโดยกำหนดเป้าหมาย โครงการ/กิจกรรมพัฒนาคุณภาพที่ชัดเจนสอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาอาจเพิ่มเติมมาตรฐานที่เฉพาะเจาะจงเหมาะกับ บริบทของชุมชน แนวทางการจัดการศึกษาเป็นกรอบควบคุมการดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

๓. การกำกับติดตามและประเมินผลคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นการดำเนินการเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษา ที่กำหนดไว้ สำหรับการประเมินคุณภาพเป็นการประเมินภายใน โดยบุคลากร

ภายในสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาสถานศึกษาในสังกัดอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

กระบวนการดำเนินการทั้ง ๓ องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องเป็นวงจรการพัฒนาที่ต่อเนื่องโดยมีมาตรฐานการศึกษาเป็น เป้าหมายและเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญ ผลักดันให้บุคลากรในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ กำหนดทิศทางการทำงานให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

แนวคิดและหลักการ

การกำหนดมาตรฐานการศึกษามีเป้าหมายสำคัญเพื่อวางแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจแนวคิดและหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย ความหมาย ความสำคัญ แนวคิดและประโยชน์ของมาตรฐานการศึกษา รายละเอียดและความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับต่าง ๆ กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การประยุกต์แนวคิดสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักการและอุดมการณ์ในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ความหมายของมาตรฐานการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ระบุว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และนิยามมาตรฐานการศึกษาว่าเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม และกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

ดังนั้น มาตรฐานการศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา จึงเกี่ยวข้องกับปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตของการจัดการศึกษา เพื่อการกำกับ ติดตาม ดูแล ตรวจสอบ และประกันคุณภาพของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาจึงไม่ได้หมายถึงระดับคุณภาพด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น แต่รวมถึงผลผลิตทางการศึกษาที่เกิดกับตัวผู้เรียน โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ผู้บริหารสถานศึกษา หรือกระบวนการบริหารจัดการศึกษา

ความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งทางตรงในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และทางอ้อมในรูปของสมาคมผู้ปกครอง ศิษย์เก่า หน่วยงานองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งสถานประกอบการต่าง ๆ สิ่งที่ได้เห็นได้ชัด คือ สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำหลักสูตร เพื่อจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ความต้องการ และบริบทของท้องถิ่น โดยใช้กรอบหลักสูตรแกนกลาง การที่สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการการศึกษาด้วยตนเอง ย่อมทำให้คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารจัดการการศึกษาแตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงกำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ได้มาตรฐานเดียวกัน และให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่เป็นสาระเกี่ยวกับอุดมการณ์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่พึงประสงค์

มาตรฐานการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในเชิงปรัชญา คือ สำคัญต่อการวางรากฐานของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดความสมดุล ในคุณภาพของผู้เรียน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ชุมชน และมีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นหรือชุมชน เมื่อมอง

ในการปฏิบัติ มาตรฐานการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการวางนโยบาย การกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และมาตรการในการพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งในปัจจุบัน และอนาคตที่สภาพแวดล้อมมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ มาตรฐานการศึกษาที่มีความสำคัญในแง่ของการเป็นฐานข้อมูลสนับสนุน การพยากรณ์คุณภาพที่คาดหวังตามที่ต้องการ ก่อให้เกิดการวางแผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวล่วงหน้าได้

อุดมการณ์ของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพ ชีวิตและสังคม บูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และ วัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดี ในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ ความสามารถ เพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคม ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของ การพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ดังนั้น แนวคิดของมาตรฐานการศึกษาจึงสอดคล้องกับอุดมการณ์ของ การจัดการศึกษาโดยที่การจัดการศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อมหรือบริบททั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ที่มีผู้ปกครอง ชุมชน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ฉะนั้น มาตรฐานการศึกษาจึงต้องกำหนดให้ครอบคลุมตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษา โดยมีแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

๑. การบูรณาการ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษามีความเกี่ยวข้องกันทั้งด้านการบริหารการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน สภาพหรือบริบทของชุมชนนั้น ๆ จึงต้องมีการพิจารณาถึงความสอดคล้องขององค์ประกอบเหล่านี้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้มีความเกี่ยวเนื่องกัน ทั้งมาตรฐานด้านครู ผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น

๒. ความสอดคล้อง การกำหนดคุณภาพของการจัดการศึกษา หรือผลผลิตจากการศึกษา นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย และการจัดการศึกษาเพื่อมวลมนุษยชนนั้นว่า เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดว่าเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี เก่ง มีสุข ดังนั้น ในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาจึงต้องให้มีความสอดคล้องกันในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบสถานศึกษา จนถึงระดับท้องถิ่น

๓. การรับผิดชอบร่วมกัน การจัดการศึกษาหรือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา จึงต้องให้มีการแสดงความรับผิดชอบร่วมกันทุกส่วน การมีบทบาทหรือการทำงานร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาสำเร็จลุล่วงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๔. การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้ โลกและสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การจำกัดของทรัพยากรทำให้ต้องมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรล่วงหน้า โดยที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา สิ่งสำคัญ คือ ทรัพยากรมนุษย์ เพราะเป็นผู้กำหนดแนวทางหรือนโยบายหลัก ดังนั้น มาตรฐานการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างมีคุณค่า

ประโยชน์ของมาตรฐานการศึกษา

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา มีประโยชน์ต่อสถานศึกษาดังนี้

๑. ช่วยให้ผู้สามารถกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
๒. สามารถวางหลักและแนวทางในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
๓. ใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับ การตรวจสอบ การนิเทศ การติดตามและประเมินผล รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
๔. มีข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพและความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา

๕. เพื่อเป็นมาตรฐานการศึกษาสำหรับการประกันคุณภาพภายนอก
ของสถานศึกษา และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนามาตรฐานการศึกษา
ของสถานศึกษาในระยะต่อไป

ความเชื่อมโยงระหว่างอุดมการณ์ หลักการ และมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ทำให้คนมีความรู้และมีคุณสมบัติ
ต่าง ๆ ที่ช่วยให้คนอยู่ในโลกได้ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
ส่วนรวม ดังนั้น การที่จะดูคุณภาพการศึกษาจึงดูที่คุณภาพคน ซึ่งเป็นผลผลิต
ของการจัดการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ปัจจุบันที่สถานศึกษา
ส่วนใหญ่มีความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกันมาก ทั้งด้านงบประมาณ คุณภาพ
บุคลากร หรือแม้แต่ตัวป้อนคือนักเรียนที่เข้าเรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่น ๆ
เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การสนับสนุน
จากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตาม
อย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด เหล่านี้
ย่อมมีผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา นอกจากนี้ สถานศึกษา
ในปัจจุบันมีอิสระในการบริหารจัดการการศึกษาด้วยตนเอง มีการจัดทำ
หลักสูตรสถานศึกษาเอง จึงย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพ
การบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงกำหนดให้
หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
โดยให้สถานศึกษากำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาขึ้น

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดขึ้นมา
เป็นมาตรฐานที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ยังได้
มีการกำหนดอุดมการณ์ และหลักการเพื่อให้สาธารณชน สังคมทุกภาคส่วน
ได้เข้าใจแนวความคิด รับรู้ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตลอดจนมีแนวทาง
ตรวจสอบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีระบบและมีคุณภาพ คือ

๑. หลักการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์
๒. หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทย
๓. หลักแห่งความเสมอภาค
๔. หลักการมีส่วนร่วม
๕. หลักแห่งความสอดคล้อง

แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงของอุดมการณ์ หลักการ และมาตรฐานการศึกษา

อุดมการณ์

หลักการ

มาตรฐานการศึกษา



ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๓

ความเชื่อมโยงของอุดมการณ์และหลักการ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างหลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทย หลักแห่งความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม หลักแห่งความสอดคล้องกับอุดมการณ์และมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาสามารถนำความเชื่อมโยงดังกล่าวเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เห็นความสอดคล้องสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ กับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเดิมที่ได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘ สำหรับให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งใช้เป็นมาตรฐานเทียบเคียงในการกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้น และมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งจะเห็นได้ว่ามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๔ แต่ละมาตรฐานต่างก็มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๘ และมาตรฐาน

เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกที่สาม แต่มีความแตกต่างกันในส่วนของคำหรือภาษาที่ใช้ในการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ รวมถึงการจัดประเภทและกลุ่มของมาตรฐานและตัวบ่งชี้เท่านั้น ซึ่งหากสถานศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในตามแนวทางและหลักเกณฑ์การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้กำหนดขึ้นแล้ว ก็จะทำให้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสอดคล้องและครอบคลุมกับมาตรฐานการศึกษาเดิม และมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกที่สามนั่นเอง

ตารางวิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษากับมาตรฐาน เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของกรม (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘)

| ความสอดคล้องกับมาตรฐานอื่น ๆ | |
|---|--|
| มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน | มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๖) จำนวน ๔ ด้าน ๑๘ มาตรฐาน |
| ด้านคุณภาพผู้เรียน (๖ มาตรฐาน) มาตรฐานที่ ๑ ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดี และมีสุขอนามัย | มาตรฐานด้านผู้เรียน (๘ มาตรฐาน) มาตรฐานที่ ๗ ผู้เรียนมีสุขภาพดี สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานที่ ๘ ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา |
| มาตรฐานที่ ๒ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ | มาตรฐานที่ ๑ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ ๒ ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต |
| | มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของกรม (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๓ กลุ่มตัวบ่งชี้ ๑๒ ตัวบ่งชี้หลัก |
| | ตัวบ่งชี้พื้นฐาน (๕ ตัวบ่งชี้หลัก) ตัวบ่งชี้ที่ ๑ ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี |
| | ตัวบ่งชี้ที่ ๒ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและ ค่านิยมที่พึงประสงค์ |

| ความสอดคล้องกับมาตรฐานอื่น ๆ | |
|---|--|
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน</p> | <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๖) จำนวน ๕ ด้าน ๑๘ มาตรฐาน</p> |
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน</p> | <p>มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๓ กลุ่มตัวบ่งชี้ ๑๒ ตัวบ่งชี้หลัก</p> |
| <p>มาตรฐานที่ ๓ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p> | <p>มาตรฐานที่ ๖ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p> |
| <p>มาตรฐานที่ ๖ ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต</p> | <p>มาตรฐานที่ ๓ ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต</p> |
| <p>มาตรฐานที่ ๕ ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร</p> | <p>ตัวบ่งชี้ที่ ๕ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน</p> |
| <p>ด้านการจัดการศึกษา (๕ มาตรฐาน)</p> <p>มาตรฐานที่ ๗ ควบคุมปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล</p> | <p>ตัวบ่งชี้พื้นฐาน (๓ ตัวบ่งชี้หลัก)</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ ๖ ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> |

| ความสอดคล้องกับมาตรฐานอื่น ๆ | |
|--|---|
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน</p> | <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๖) จำนวน ๔ ด้าน ๑๘ มาตรฐาน</p> |
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน</p> | <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๕) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๓ กลุ่มตัวบ่งชี้ ๑๒ ตัวบ่งชี้หลัก</p> |
| <p>มาตรฐานที่ ๙ ครูมีคุณธรรมจรรยาบรรณมีวุฒิ/ ความรู้ ความสามารถตรงกับ งานที่รับผิดชอบ พร้อมพัฒนา ตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดีและมี ทัศนคติพอเพียง</p> | <p>มาตรฐานที่ ๙ ครูมีคุณธรรมจรรยาบรรณมีวุฒิ/ ความรู้ ความสามารถตรงกับ งานที่รับผิดชอบ พร้อมพัฒนา ตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดีและมี ทัศนคติพอเพียง</p> |
| <p>มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา (๖ มาตรฐาน)</p> <p>มาตรฐานที่ ๑๑ ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถ ในการบริหารจัดการศึกษา</p> <p>มาตรฐานที่ ๑๒ สถานศึกษามีการจัดการจัดการ โครงสร้างระบบบริหารงานและ พัฒนาระบบองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ครบวงจร</p> | <p>ตัวบ่งชี้พื้นฐาน</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ ๗ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ และการพัฒนาสถานศึกษา</p> |
| <p>มาตรฐานที่ ๘ ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล</p> <p>มาตรฐานที่ ๙ คณะกรรมการสถานศึกษาและ ผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล</p> | <p>มาตรฐานที่ ๙ ครูมีคุณธรรมจรรยาบรรณมีวุฒิ/ ความรู้ ความสามารถตรงกับ งานที่รับผิดชอบ พร้อมพัฒนา ตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดีและมี ทัศนคติพอเพียง</p> |

| ความสอดคล้องกับมาตรฐานอื่น ๆ | |
|--|---|
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน</p> | <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๖) จำนวน ๔ ด้าน ๑๘ มาตรฐาน</p> |
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน</p> | <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๓ กลุ่มตัวบ่งชี้ ๑๒ ตัวบ่งชี้ที่หลัก</p> |
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน</p> | <p>มาตรฐานที่ ๑๓ สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษา โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน</p> |
| <p>มาตรฐานที่ ๑๐ สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรม พัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างรอบด้าน</p> | <p>มาตรฐานที่ ๑๔ สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> |
| <p>มาตรฐานที่ ๑๑ สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม และการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาเต็มศักยภาพ</p> | <p>มาตรฐานที่ ๑๕ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย</p> |
| <p>มาตรฐานที่ ๑๑ สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม และการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาเต็มศักยภาพ</p> | <p>มาตรฐานที่ ๑๖ สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม และการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ</p> |

| ความสอดคล้องกับมาตรฐานอื่น ๆ | |
|---|--|
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน</p> | <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๖) จำนวน ๔ ด้าน ๑๘ มาตรฐาน</p> |
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๓ กลุ่มตัวบ่งชี้ ๑๒ ตัวบ่งชี้หลัก</p> | <p>ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ ๘ พัฒนาการของการประกันคุณภาพ ภายใน โดยสถานศึกษาและต้นสังกัด</p> |
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน</p> | <p>มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (๒ มาตรฐาน) มาตรฐานที่ ๑๗ สถานศึกษามีการสนับสนุน และใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญา ในท้องถิ่น มาตรฐานที่ ๑๘ สถานศึกษามีการร่วมมือกับ หน่วยงาน องค์กร ทางศาสนา สถาบันทางวิชาการและองค์กร ภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนา วิธีการเรียนรู้ในชุมชน</p> |
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน</p> | <p>มาตรฐานที่ ๑๒ สถานศึกษามีการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง</p> |
| <p>ด้านคุณภาพการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (๑ มาตรฐาน) มาตรฐานที่ ๑๓ สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็น สังคมแห่งการเรียนรู้</p> | <p>มาตรฐานที่ ๑๓ สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็น สังคมแห่งการเรียนรู้</p> |

| ความสอดคล้องกับมาตรฐานอื่น ๆ | |
|---|---|
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน</p> | <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๖) จำนวน ๔ ด้าน ๑๘ มาตรฐาน</p> |
| <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔) จำนวน ๕ ด้าน ๑๕ มาตรฐาน</p> | <p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๕) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๓ กลุ่มตัวบ่งชี้ ๑๒ ตัวบ่งชี้หลัก</p> |
| <p>ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา (๑ มาตรฐาน) มาตรฐานที่ ๑๔ การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนดขึ้น</p> | <p>ตัวบ่งชี้ที่ ๑๐ ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา</p> |
| <p>ด้านมาตรฐานการส่งเสริม (๑ มาตรฐาน) มาตรฐานที่ ๑๕ การจัดการเรียนการสอนตามนโยบายจุดเน้น</p> | <p>ตัวบ่งชี้ที่ ๑๑ ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา</p> |
| <p>ด้านมาตรฐานการส่งเสริม (๑ มาตรฐาน) มาตรฐานที่ ๑๕ การจัดการเรียนการสอนตามนโยบายจุดเน้น</p> | <p>ตัวบ่งชี้ที่ ๑๒ ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา</p> |

กระบวนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ สถานศึกษาต้องมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาขึ้นเอง โดยการดำเนินการดังกล่าวให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน กระบวนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาจะต้องดำเนินการไปอย่างสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งเป็นการจัดการระบบการทำงานให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับได้ของสังคม โดยที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ประชาชนในชุมชน และหน่วยงานระดับสูงกว่าสถานศึกษามีความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับ

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นกระบวนการ
การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปสู่
การปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ
ประกาศใช้ รวมทั้งจุดเน้น บริบท และอัตลักษณ์ของสถานศึกษาเอง

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา
สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งนำไปใช้
เป็นเป้าหมายหรือกรอบทิศทางในการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาตนเอง
ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจเพิ่มเติมอัตลักษณ์ ความโดดเด่นของสถานศึกษา
ในด้านต่าง ๆ ขึ้นมาได้ เพื่อความสมบูรณ์ของมาตรฐาน และเพื่อใช้
ในการประเมินตนเองของสถานศึกษาในแต่ละปีการศึกษาว่าสามารถ
บริหารการศึกษาในสถานศึกษาได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีคุณภาพ
ตามที่ตั้งเป้าหมายหรือไม่ และนอกจากนี้ การกำหนดและประเมินตาม
มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษายังเป็นข้อมูลสำคัญที่สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดยังสามารถนำไปเป็นเป้าหมายในการกำกับดูแล
ตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพในภาพรวม เพื่อนำข้อมูลมาใช้วางแผน
ยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น ในการที่จะบรรลุมาตรฐานการศึกษานั้น เป็นหน้าที่

ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานต้องร่วมกันดำเนินการ ดังนี้

ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

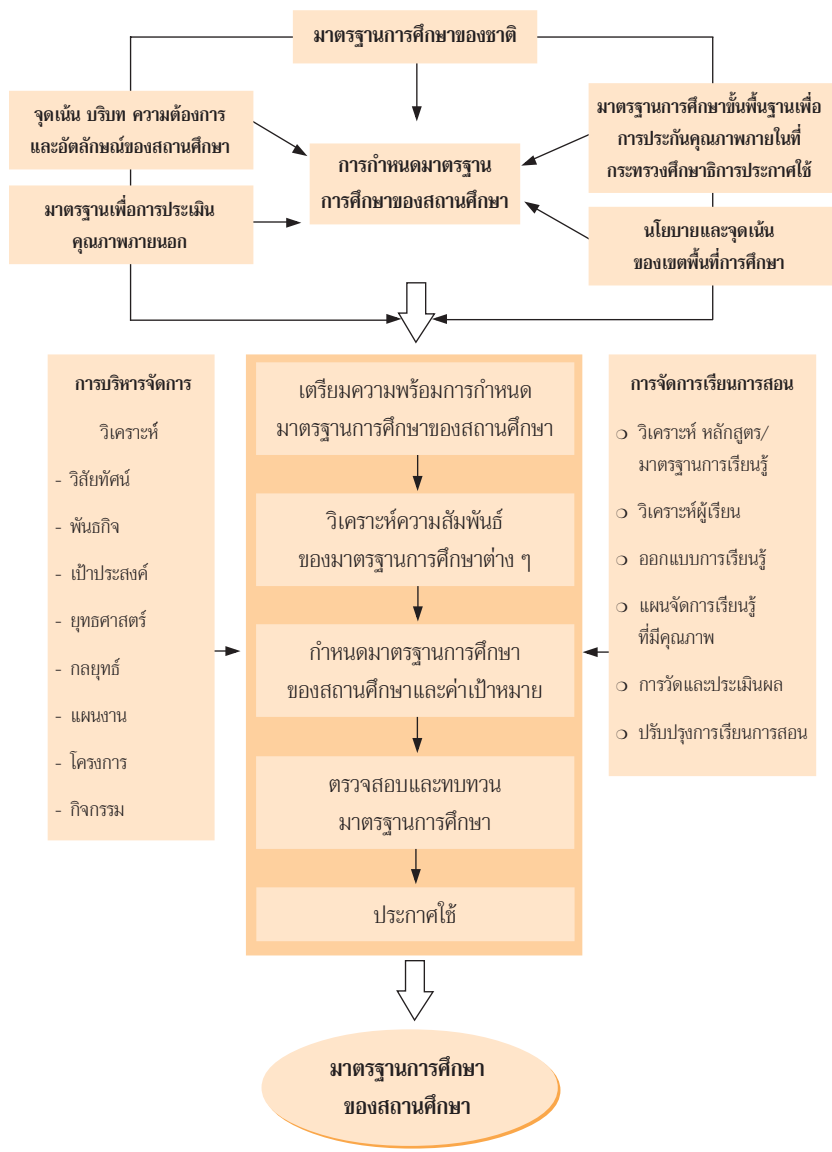
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงาน
ต้นสังกัดสูงสุดในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา มีหน้าที่ในการประสาน
ความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากำหนดทิศทางในการดำเนินงาน
ด้านการศึกษาเพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

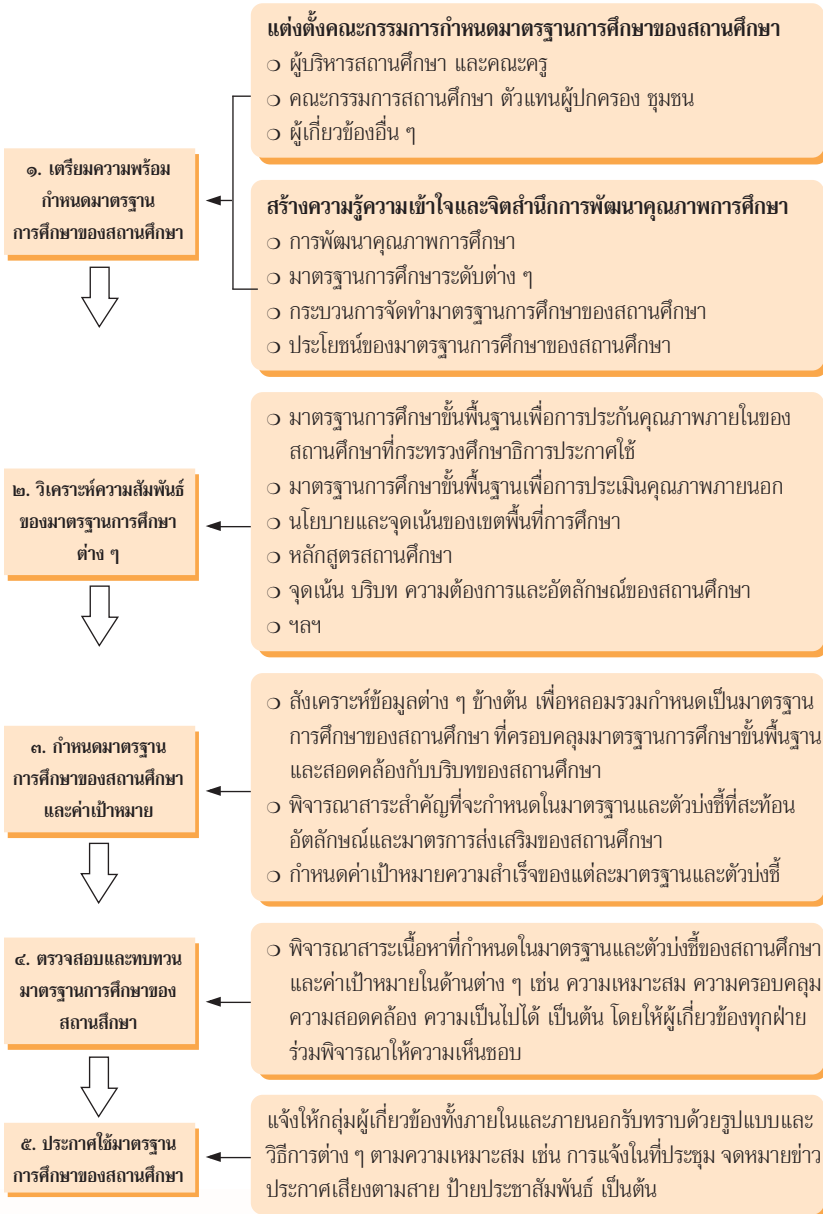
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทสำคัญในการนำมาตรฐาน
การศึกษาที่กำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาในภาพรวมระดับสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา อาจกำหนดตัวบ่งชี้ที่เน้นบริบทหรือเอกลักษณ์ท้องถิ่น
เพิ่มเติมอีกก็ได้ ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาให้มีระบบการประกัน
ภายในที่เข้มแข็ง นำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกมาใช้เป็น
ข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนา ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยรายงานผลให้
คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อผลักดันสถานศึกษาที่มี
คุณภาพในระดับสูงให้ก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป ร่วมมือกับชุมชนและองค์กร
ทางวิชาการให้การช่วยเหลือสถานศึกษาที่มีคุณภาพอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ
ให้บรรลุตามมาตรฐานให้ได้ ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานให้สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทราบเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาต่อไป

ระดับสถานศึกษา

สถานศึกษา เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีความสำคัญที่สุดที่นำเอามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่โดดเด่นในด้านต่าง ๆ มาเชื่อมโยงกันแล้วกำหนดเป็นมาตรฐานของสถานศึกษา การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่สถานศึกษาต้องดำเนินการตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นแผนภาพกระบวนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้



แผนภาพการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา



กระบวนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นตอนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

กระบวนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นขั้นตอนหรือวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ตัวแทนผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา สามารถดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ เตรียมความพร้อมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาตัวแทนผู้ปกครองชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

๒. สร้างจิตสำนึกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดำเนินการโดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และประโยชน์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาต่าง ๆ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาต่าง ๆ เป็นขั้นตอนสำคัญที่คณะกรรมการฯ จะต้องวิเคราะห์เนื้อหาสาระสำคัญที่จะนำมากำหนดโครงสร้างของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาสาระของมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ประกอบด้วย มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก หลักสูตรสถานศึกษา จุดเน้น บริบท ความต้องการ และอัตลักษณ์ของสถานศึกษา รวมทั้งด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย เป้าหมาย สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา เป็นต้น สรุปเป็นภาพเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการ

ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมาย

หลังจากที่สถานศึกษาได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ต่าง ๆ แล้ว สถานศึกษาดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ข้างต้น เพื่อหลอมรวมกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานด้านผู้เรียน ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

และด้านมาตรการส่งเสริม หรือมาตรฐานด้านอื่น ๆ ที่สถานศึกษาอาจกำหนดขึ้นเพิ่มเติมนอกเหนือมาตรฐานดังกล่าวข้างต้นก็ได้

นอกจากนี้ ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาจะต้องพิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดเน้น วิสัยทัศน์ ปรัชญา และแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยผ่านกระบวนการเห็นชอบร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และสาระสำคัญที่กำหนดขึ้นมาจะต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ และต้องกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น โดยค่าเป้าหมายความสำเร็จดังกล่าวอาจกำหนดในลักษณะเป็นเป้าหมายเชิงปริมาณ เป้าหมายเชิงคุณภาพ หรือเป้าหมายเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพผสมผสานกันในแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ซึ่งค่าเป้าหมายที่กำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาด้วยการพิจารณาจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษา และมีความเป็นไปได้ที่จะให้บรรลุผล

ขั้นตอนที่ ๔ ตรวจสอบและทบทวนมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การตรวจสอบและทบทวนมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการพิจารณาทบทวนเนื้อหาสาระที่กำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้อันรวมถึงค่าเป้าหมายความสำเร็จที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้นว่าเหมาะสม

ครอบคลุม สอดคล้อง และเป็นไปได้ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมพิจารณา
ให้ความเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ ๕ ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นเครื่องบอกทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสถานศึกษาโดยรวม ดังนั้น การนำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เผยแพร่และแจ้งให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกรับทราบด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม เช่น การแจ้งในที่ประชุม จดหมายข่าว ประกาศเสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น จึงมีความจำเป็นไม่น้อยกว่าขั้นตอนข้างต้น

ตัวอย่างการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ถือเป็นขั้นตอนแรกของการดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ วัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาก็เพื่อให้สถานศึกษาใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือเทียบเคียงในการพัฒนาสู่คุณภาพการศึกษา จากมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดชี้้นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเป้าหมาย ดังนั้น การดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา นอกจากมีเป้าหมายที่ชัดเจนแล้ว มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษายังสะท้อนการบริหารจัดการ และความเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย

ดังนั้น เพื่อให้เห็นตัวอย่างในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และความสอดคล้องเชื่อมโยงไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สาระในตอนนี้จึงได้นำเสนอตัวอย่างการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการเชื่อมโยงสาระสำคัญไปสู่แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา จากกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านน้ำใจ

กรณีศึกษาการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนบ้านน้ำใจ

สภาพบริบทโรงเรียน

โรงเรียนบ้านน้ำใจ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จัดการศึกษา ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น มีข้าราชการครู ๒๙ คน พนักงานราชการ ๑ คน ครูรายเดือนแก้วิกฤติ ๑ คน ครูอัตราจ้างจากมูลนิธิบาร์นัคเพื่อการศึกษา ๒ คน ครูไปช่วยราชการ ๑ คน ลูกจ้างชั่วคราว ๑ คน รวม ๓๕ คน มีนักเรียนทั้งหมด ๖๕๗ คน เขตบริการของโรงเรียนประกอบด้วย ๔ หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา และรับจ้าง ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน ผู้เรียนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และรองลงมาคือศาสนาพุทธ

ปรัชญาโรงเรียน

ผู้เรียนมีความรู้ควบคู่คุณธรรม

ปณิธานโรงเรียน

โรงเรียนบ้านน้ำใจบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเห็นความดีงาม ความสุขที่ยั่งยืน และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมวิถีชีวิตที่ดี มีจิตสาธารณะ

รู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง การคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างสร้างสรรค์ นำสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรม ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น และทุนทางสังคมของชุมชนมาหล่อหลอมผู้เรียนให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ

วิสัยทัศน์

ภายในปีการศึกษา ๒๕๕๖ โรงเรียนบ้านน้ำใจมุ่งจัดการศึกษาและให้โอกาสแก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีจิตสาธารณะ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ท้นเหตุการณ์ผ่านสื่อเทคโนโลยี เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีค่านิยมคิดไกลใฝ่ดี ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำรงชีวิต และสามารถดำรงชีพในสังคมอย่างมีความสุข

กระบวนการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนบ้านน้ำใจ

หลังจากกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนบ้านน้ำใจได้ดำเนินการวางแผนเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาดังนี้

๑. นำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ แจ้งให้คณะครูรับทราบในที่ประชุมประจำเดือน และประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน

๒. ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าสายชั้น ตัวแทนครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน และตัวแทนนักเรียน

๓. จัดประชุมคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อร่วมกันยกร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งคณะกรรมการได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก หลักสูตรสถานศึกษา ปรัชญา ปณิธาน จุดเน้น บริบท ความต้องการ และอัตลักษณ์ของสถานศึกษา รวมทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา เป็นกรอบแนวทางดำเนินงาน และกำหนดโครงสร้างของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และด้านมาตรการส่งเสริม โดยเฉพาะร่างมาตรฐานการศึกษาด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และด้านมาตรการส่งเสริม ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับจุดเน้น ปรัชญา ปณิธาน และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา คือ

“ผู้มีความรู้ จริยธรรม และมีค่านิยมคิดไกลใฝ่ดี ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต สามารถดำรงชีพในสังคมอย่างมีความสุข”

๔. ดำเนินการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่ได้กำหนดขึ้น โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ย้อนหลังในช่วง ๓ ปีการศึกษา (ผลการดำเนินงานปีการศึกษา ๒๕๕๑-๒๕๕๓)

๕. นำร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายที่กำหนดขึ้นไปให้ตัวแทนครู คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนนักเรียน ร่วมพิจารณา และตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความครอบคลุมกับมาตรฐานการศึกษาอื่น ๆ

๖. ดำเนินการปรับปรุงร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตาม คำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้อง

๗. คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา นำร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ปรับปรุงแล้ว มาร่วมกันพิจารณา ความเหมาะสมและปรับปรุง

๘. นำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาพร้อมค่าเป้าหมาย ในแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณา และลงนามให้ความเห็นชอบ

๙. ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และแจ้งให้ บุคลากรภายในโรงเรียนรับรู้ด้วยการแจ้งในที่ประชุมประจำเดือน และนำเสนอ ในรูปป้ายประชาสัมพันธ์ ส่วนบุคลากรภายนอกโรงเรียนดำเนินการด้วยการ ทำจดหมายข่าวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อเสียงตามสาย

ตัวอย่างการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนบ้านน้ำใจ

○ มาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน

| แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา | | | ร่างมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนบ้านน้ำใจ |
|---|--|--|--|
| มาตรฐานการศึกษา ของกระทรวง ศึกษาธิการ | นโยบาย จุดเน้น ของเขตพื้นที่ | บริบท จุดเน้น ของสถานศึกษา | |
| มาตรฐานที่ ๒ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ | | | |
| ๒.๓ ยอมรับ ความคิดและ วัฒนธรรม ที่แตกต่าง | การจัดการศึกษา และพัฒนาผู้เรียน ให้ตอบสนอง ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล และสอดคล้องกับ บริบทของ สถานศึกษา | สภาพบริบทของ โรงเรียนบ้านน้ำใจ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ โดยมีผู้เรียน ร้อยละ ๖๕ นับถือ ศาสนาอิสลาม ผู้เรียนร้อยละ ๓๘ นับถือศาสนาพุทธ และผู้เรียนร้อยละ ๒ นับถือศาสนาคริสต์ | ๒.๓ ยอมรับความคิดและวัฒนธรรม ทางด้านศาสนาที่แตกต่าง (คำเป้าหมาย : ผู้เรียนร้อยละ ๙๕ ขึ้นไปยอมรับความคิดและ วัฒนธรรมทางด้านศาสนา ที่ต่างต่างกัน |
| แนวทางการกำหนดค่าเป้าหมายของตัวบ่งชี้ | | | |
| เมื่อพิจารณาจากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาย้อนหลัง ๓ ปีการศึกษา (ปีการศึกษา ๒๕๕๑-๒๕๕๓) พบว่าผู้เรียนเฉลี่ยร้อยละ ๙๓ ยอมรับความคิดและวัฒนธรรม ทางด้านศาสนาที่ต่างต่างกัน | | | |

○ มาตรฐานการศึกษาด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

| แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา | | | ร่างมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนบ้านน้ำใจ |
|--|--|---|--|
| มาตรฐานการศึกษา ของกระทรวง ศึกษาธิการ | นโยบาย จุดเน้น ของเขตพื้นที่ | บริบท จุดเน้น ของสถานศึกษา | |
| มาตรฐานที่ ๑๔ การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา จุดเน้นที่กำหนดขึ้น | | | |
| ๑๔.๑ จัดโครงการ กิจกรรม ที่ส่งเสริม ให้ผู้เรียน บรรลุตาม เป้าหมาย ตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา จุดเน้น ที่กำหนดขึ้น | นโยบายปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษ ที่สอง เกี่ยวกับ การพัฒนาเด็ก ให้มีคุณภาพและ ได้มาตรฐาน (เน้นคุณธรรม ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง) | จุดเน้น คือ ผู้มี คุณธรรม จริยธรรม และมีค่านิยม คิดไกลไปได้ ยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในการดำรงชีวิต สามารถดำรงชีพ ในสังคมอย่างมี ความสุข | ๒.๓ จัดโครงการและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (คำเป้าหมาย : การดำเนินงานโครงการ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและ พัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง ประสงค์ ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดี) |
| ๑๔.๒ ผลการ ดำเนินงาน บรรลุตาม เป้าหมาย | เด็กในเขตพื้นที่ ร้อยละ ๙๕ ขึ้นไป มีคุณธรรม ตามแนวทาง หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง | จากผลการประเมิน คุณภาพภายใน ของสถานศึกษา ย้อนหลัง ๓ ปี (ปี ๒๕๕๑-๒๕๕๓) พบว่าผู้เรียนเฉลี่ย ร้อยละ ๙๔ มีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับดีขึ้นไป | ๒.๓ ผลการดำเนินงานตามโครงการ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและ พัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงบรรลุตามเป้าหมาย (คำเป้าหมาย : ผู้เรียนมากกว่า ร้อยละ ๙๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีค่านิยมคิดไกลไปได้ โดย ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ในการดำรงชีวิต และสามารถดำรงชีพในสังคม อย่างมีความสุข) |

○ มาตรฐานการศึกษาด้านมาตรการส่งเสริม

| แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา | | | ร่างมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนบ้านน้ำใจ |
|---|--|--|--|
| มาตรฐานการศึกษา ของกระทรวง ศึกษาธิการ | นโยบาย จุดเน้น ของเขตพื้นที่ | บริบท จุดเน้น ของสถานศึกษา | |
| มาตรฐานที่ ๑๕ การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริม สถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น | | | |
| ๑๔.๑ จัดโครงการ กิจกรรมพิเศษ เพื่อตอบสนอง นโยบาย จุดเน้น ตามแนวทาง ปฏิรูป การศึกษา | <ul style="list-style-type: none"> ● นโยบายปฏิรูป การศึกษา ในทศวรรษที่สอง เกี่ยวกับ การพัฒนาเด็ก ให้มีคุณภาพและ ได้มาตรฐาน ● การพัฒนาผู้เรียน สู่มาตรฐานสากล ด้วยการส่งเสริม และพัฒนาทักษะ และความสามารถ ด้านการใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อการสื่อสาร | โรงเรียนบ้านน้ำใจ มุ่งจัดการศึกษาให้มี คุณภาพ ให้ผู้เรียน เป็นบุคคลแห่ง การเรียนรู้ ทันเหตุการณ์ ผ่านสื่อเทคโนโลยี | ๑๕.๑ จัดโครงการและกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ และความสามารถด้านการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสารตามแนวทาง ปฏิรูปการศึกษา (คำเป้าหมาย : การดำเนินงาน โครงการและกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ และความสามารถด้านการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับดี และผู้เรียนร้อยละ ๙๕ ขึ้นไปพึงพอใจ) |

| แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา | | | ร่างมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนบ้านน้ำใจ |
|--|---|--|--|
| มาตรฐานการศึกษา ของกระทรวง ศึกษาธิการ | นโยบาย จุดเน้น ของเขตพื้นที่ | บริบท จุดเน้น ของสถานศึกษา | |
| ๑๔.๒ ผลการ ดำเนินงาน บรรลุตาม เป้าหมาย | <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เรียนมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ● ผู้เรียนในเขตพื้นที่ ร้อยละ ๘๕ ขึ้นไป มีทักษะและความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร | <p>จากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา</p> <p>ย้อนหลัง ๓ ปี (ปี ๒๕๕๑-๒๕๕๓)</p> <p>พบว่าผู้เรียนเฉลี่ย ร้อยละ ๙๓ มีทักษะและความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับดีขึ้นไป</p> | <p>๑๔.๒ ผลการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ บรรลุตามเป้าหมาย</p> <p>(ค่าเป้าหมาย : ผู้เรียนร้อยละ ๙๕ ขึ้นไปมีทักษะและความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับดี</p> |

ตัวอย่างการกำหนดค่าเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนบ้านน้ำใจ

ตัวอย่างในการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ ๕ ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ตัวบ่งชี้ที่ ๕.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นไปตามเกณฑ์ โรงเรียนบ้านน้ำใจได้ใช้แนวทางในการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ ออกเป็น ๓ กรณี ดังนี้

กรณีที่ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีแนวโน้มการพัฒนาที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง (มีทิศทางการพัฒนาเชิงบวก)

เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีผลคะแนน O-NET ๒ ปี ย้อนหลังแสดงดังในตารางซึ่งเป็นไปในเชิงก้าวกระโดด ประกอบกับโรงเรียนบ้านน้ำใจมีครูตรงวุฒิสถาวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่มีความมุ่งมั่นและทุ่มเท มีการพัฒนาสื่ออย่างหลากหลายและนักเรียนสนใจ โรงเรียนจึงกำหนดค่าเป้าหมายในเชิงท้าทายโดยใช้ผลคะแนนปีการศึกษาล่าสุด บวกกับผลต่างของคะแนนที่ผ่านมา ทั้งนี้การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเท่ากันก็ได้

| กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ชั้น ม. ๓) | คะแนนเฉลี่ยร้อยละจำแนกตามปีการศึกษา | | | ค่าเป้าหมาย ความสำเร็จ |
|-------------------------------------|-------------------------------------|-------|--------|---------------------------|
| | ๒๕๕๒ | ๒๕๕๓ | ผลต่าง | |
| คณิตศาสตร์ | ๔๐.๙๔ | ๕๓.๗๔ | ๑๒.๘๐ | ๖๕% |
| วิทยาศาสตร์ | ๓๙.๓๐ | ๔๕.๕๒ | ๖.๒๒ | ๕๒% |

กรณีที่ ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีแนวโน้มการพัฒนาที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง (มีทิศทางการพัฒนาเชิงลบ)

เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นกลุ่มสาระหลัก ผลคะแนน O-NET ๓ ปี ย้อนหลัง มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากนักเรียนยังมีปัญหาด้านครอบครัว ผู้ปกครองไม่สามารถสอนการบ้านให้ลูกหลานได้ ครูขาดการอบรมด้านเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน ดังนั้นโรงเรียนบ้านน้ำใจจึงใช้ค่าเฉลี่ยผลคะแนน ๓ ปี ย้อนหลัง เป็นค่าเป้าหมายที่ท้าทายในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยพัฒนาด้านอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กัน

| กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ชั้น ป. ๖) | คะแนนเฉลี่ยร้อยละจำแนกตามปีการศึกษา | | | ค่าเฉลี่ย | ค่าเป้าหมาย ความสำเร็จ |
|-------------------------------------|-------------------------------------|-------|-------|-----------|---------------------------|
| | ๒๕๕๑ | ๒๕๕๒ | ๒๕๕๓ | | |
| คณิตศาสตร์ | ๔๘.๗๑ | ๔๓.๐๙ | ๓๓.๒๔ | ๔๑.๖๘ | ๔๒% |
| วิทยาศาสตร์ | ๔๖.๖๘ | ๔๐.๘๑ | ๓๑.๕๐ | ๓๙.๖๖ | ๔๐% |
| ภาษาอังกฤษ | ๔๖.๓๘ | ๓๘.๗๕ | ๒๘.๑๔ | ๓๗.๗๖ | ๓๘% |

กรณีที่ ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่แนวโน้มการพัฒนาไม่คงที่

เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และสังคมศึกษา ซึ่งมีผลคะแนน O-NET ๓ ปี ย้อนหลัง ชันลงไม่คงที่ กรณีเช่นนี้ โรงเรียนบ้านน้ำใจจึงใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนน ๓ ปี ย้อนหลัง เป็นค่าเป้าหมายความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

| กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ชั้น ป.๖) | คะแนนเฉลี่ยร้อยละจำแนกตามปีการศึกษา | | | ค่าเฉลี่ย | ค่าเป้าหมาย ความสำเร็จ |
|------------------------------------|-------------------------------------|-------|-------|-----------|---------------------------|
| | ๒๕๕๑ | ๒๕๕๒ | ๒๕๕๓ | | |
| ภาษาไทย | ๓๐.๖๓ | ๓๒.๕๘ | ๒๕.๐๖ | ๒๙.๔๓ | ๒๙% หรือ ๓๐% |
| สังคมศึกษา | ๓๑.๘๖ | ๓๖.๘๐ | ๒๙.๗๐ | ๓๒.๗๙ | ๓๓% |

อนึ่ง ในการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จนี้ โรงเรียนยังได้ใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียน รวมทั้งข้อมูลด้านอื่น ๆ ประกอบการตัดสินใจด้วย

บทสรุป

สิ่งที่จำเป็นสำหรับกระบวนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คือ การนำผลการประเมินคุณภาพที่ผ่านมาและข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมาใช้เป็นกรอบเพื่อการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งสามารถใช้เป็นฐานในการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้น โดยมาตรฐานและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่สถานศึกษากำหนดขึ้นนั้นจะต้องมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ โดยที่สถานศึกษาอาจมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือจากมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาก็จะต้องมีความสอดคล้องกับบริบท จุดเน้น ความต้องการของสถานศึกษาด้วย และในการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ขึ้นนั้น สถานศึกษาควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่จะบรรลุผลตามค่าเป้าหมายที่ได้กำหนดขึ้น โดยพิจารณาจากศักยภาพ ความสามารถ และผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีที่ผ่านมา ๆ มาของสถานศึกษา เพราะหากสถานศึกษาไม่ได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว ก็จะทำให้ค่าเป้าหมายความสำเร็จมีความเป็นไปได้ยากที่จะบรรลุผล ซึ่งจะทําให้บุคลากรของสถานศึกษาท้อแท้และหมดกำลังใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้เช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๔๓). **ปฏิรูปการเรียนรู้**

ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๔๕). **แนวทางการพัฒนา**

ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๔๕). **การนำมาตรฐาน**

สู่ห้องเรียนและโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่ง

สินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

คณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (๒๕๕๑). **แนวทางการนำ**

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพ-

มหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

คณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (๒๕๕๑). **แนวทางการนำ**

มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพ-

มหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (๒๕๔๘). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ.**

กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสหทัยบล็อกและการพิมพ์.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (๒๕๔๕). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. (๒๕๔๕)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. (ร.ส.พ.)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (๒๕๕๐). **มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์พิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๓)**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจุดทอง จำกัด.

คณะทำงาน

ที่ปรึกษา

| | |
|---------------------------|--|
| ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน | เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน |
| ดร.สมเกียรติ ชอบผล | รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน |
| นางวาทีณี อีระตระกูล | ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน |
| ดร.ไพรัชวัลย์ พิทักษ์สาตี | ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา |

ผู้รับผิดชอบโครงการ

| | |
|--|---|
| กลุ่มพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน | |
| สำนักทดสอบทางการศึกษา | |
| ดร.วิชณุ ทรัพย์สมบัติ | หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน |
| นางสุอารีย์ ชื่นเจริญ | นักวิชาการศึกษานำนายการพิเศษ |
| นางเพ็ญนภา แก้วเขียว | นักวิชาการศึกษานำนายการพิเศษ |

ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์เอกสาร

| | |
|--------------------------|---|
| ดร.วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์ | ข้าราชการบำนาญ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน |
| ดร.บุญชู ชลัษเฐียร | ข้าราชการบำนาญ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน |
| รศ.ดร.จิราภรณ์ ศิริทวี | ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ |

กำหนดกรอบความคิดเอกสาร

| | |
|------------------------|---|
| ดร.ไพรวลัย พิทักษ์สาถ์ | ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา |
| ดร.วิษณุ ทรัพย์สมบัติ | หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน |

คณะกร่างและเขียนเอกสาร

| | |
|---------------------------|---|
| ดร.วิษณุ ทรัพย์สมบัติ | หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน |
| นางเพ็ญภา แก้วเขียว | นักวิชาการศึกษำชำนาญการพิเศษ สำนักทดสอบทางการศึกษา |
| นางพงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข | ข้าราชการบำนาญ |

| | |
|--------------------------------|---|
| นายเอกวัฒน์ ล้อสุนิรันดร์ | รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศึกษานครนายก |
| นางสาวรัตนทิพย์ เอื้อชัยสิทธิ์ | ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศึกษานนทบุรี เขต ๑ |
| ดร.วัชรภรณ์ จิตรมาศ | ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ |
| นายสมศักดิ์ ครองยุติ | ผู้อำนวยการโรงเรียนเขื่องใน (เจริญราษฎร์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ |
| นายสมาน สาครจิตร | ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านควนโอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศึกษากระบี |

คณะบรรณาธิการเอกสาร

| | |
|--------------------------|---|
| นางวาทีณี อีระตระกูล | ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน |
| ดร.ไพโรวัลย์ พิทักษ์สาส์ | ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา |
| ดร.วิษณุ ทรัพย์สมบัติ | หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน |
| นายธวัช ทองแสน | ข้าราชการบำนาญ |
| นายประทีป แสงเปี่ยมสุข | ข้าราชการบำนาญ |
| นายประสาร เมืองเหลือ | ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพิจิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑ |

